

Nádeje a výzvy v oblasti ekumenického spolužitia

Terézia Lenczová

Abstract. *Hopes and challenges in ecumenical life for unity:* All Christians are invited to live in unity based on God, It is their vocation. In spite of actual reality of still divided Christianity we can hope:all Christian will be one! There are three reason to this hope, so means author:

1. The visible unity of the Christians is the will of God, Jesus will and shall realise his plans with our help, too. 2. We have common rich Christians heritage and Holy Spirit makes it fruitful and live. 3. All the Churches have their martyrs for Christ. Their blood is a remedy for all dividing.

God have got us so much concrete challenges in the last 50 years to answer them with faith and love throught our living according to wisdom of Gospel. There are not only the dialog of theologians but the dialog of life and the one of love and prayers. All this is our hope too.

Ak máme hovoriť o nádeji a výzvach, pozrime sa, čo hovorí Sväté Písmo o ekumenickom spolužití, ako ho chápe: Je to také spolužitie kresťanov, ktoré napomáha ich jednote. Táto jednota, nie hocijaká jednota, ale jednota v štýle Božej lásky, teda nadprirodzená jednota, je naším povolaním. O tom nás uisťuje apoštol Pavol v Liste Efezanom v 4. kapitole: „Preto vás napomínam , ja väzeň v Pánovi, aby ste žili, ako je hodné povolania, ktorým ste boli povolaní, so všetkou pokorou, miernosťou, trpezlivosťou, znášajúc sa navzájom v láske. Usilujte sa zachovávať jednotu ducha vo zväzku pokoja. Jedno je telo a jeden Duch, ako ste aj boli povolaní v jednej nádeji svojho povolania. Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst, jeden Boh a otec všetkých...“ (Ef 4, 1 - 5).

Čiže od ekumenického úsilia nie je žiaden dišpenz, týka sa to každého z nás, každý/každá sme povolaní všade, kde žijeme, žiť v duchu ekumenizmu. Ďalej uvidíme, čo to konkrétne znamená. Bez nároku na úplnosť naznačíme hlavné zdroje nádeje, že spolužitie kresťanov pôsobením Božej milosti bude stále viac otvorené pre jednotu.

I. Zdroje nádeje v oblasti ekumenického spolužitia kresťanov

1. Prvým zdrojom nádeje je, že jednota kresťanov je Božím programom

Pán Ježiš pred smrťou vo veľkňazskej modlitbe vyjadril svoju túžbu a duchovný závet: „...aby všetci boli jedno, ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal“ (Jn 17, 21). Podľa Jn 11, 52 Ježiš zomrel, „aby zhromaždil vedno rozptýlené Božie deti.“

P. Daniel-Ange v článku Na 90 percent sme už zjednotení, o ekuménne mučeníkov a svätých, k tomu hovorí:

„Jednota je absolútna istota. Ako možno čo len na okamih pochybovať o jej uskutočnení? Bude nám darovaná, lebo Boh sám prosí Boha: „Aby všetci boli jedno“.

Je nemožné, aby Ježišova modlitba sa nenaplnila. Nie je to božská modlitba? Teda stvoriteľské slovo, ktoré pôsobí to, čo hovorí. Nakoniec vždy sa uskutoční to, čo vyriekne“ (1, s. 12).

Je obrovským paradoxom, že Boh, Pán (Kyrios), naplnenie svojho stvoriteľského výroku ponecháva na iniciatívu a ochotu človeka spolupracovať. Ježišom vyprosovaná jednota už dlhé stáročia závisí od pochopenia, dobrej vôle, poslušnosti voči poznanej Božej vôli a znameniam čias každého jedného z kresťanov. Keď si to uvedomíme, žasneme nad jeho trpezlivosťou! Veď jednota jeho učeníkov je podmienkou, aby svet uveril, že jeho milovaný Otec poslal svojho Syna na záchranu človeka. Je podmienkou, aby skončil čas pohanov a Izrael mohol prijať svojho Mesiáša v Ježišovi Kristovi. Pre Ježiša je táto Otcova vôľa pokrmom! Čím je pre nás?

2. Druhý zdroj nádeje

Máme mnoho spoločných Božích darov: sviatosť krstu, Božie slovo, spoločných prvých cirkevných Otcov, otcov púšte, apoštolskú vieru vyjadrenú v Nicejsko-carhradskom podaní Kréda, učenie koncilov minimálne prvého milenia...

Všetci pokrstení dostali presne toho istého Svätého Ducha, ktorý im umožňuje rásť v tej istej svätosti. Každá a každý jednotlivec v sebe nesie tú istú božskú sejbú, ten istý genetický „krstný kód“, ktorý však ona či on ešte musí rozvinúť vo svojom osobnom živote – závisí od nás, ako!

Boží Duch jednoty nás teda navzájom oveľa viac prepája v sieť, ako nás rozdeľujú všetky naše rozdeľujúce náuky a postoje. On vytvára naše spoločenstvo na spôsob spoločenstva, ktoré je medzi Otcom a Synom. Problémom je, že toto trojičné spoločenstvo kresťanov nie je vždy dosť viditeľné okoliu, v ktorom kresťania žijú. Majú dôvod naši neveriaci bratia a sestry hovoriť o kresťanoch dneška: „Pozrite, ako sa milujú“?

3. Tretí zdroj nádeje

Citovaný autor Daniel-Ange hovorí: „Všetky naše cirkvi a cirkevné spoločenstvá nám darovali mučeníkov. Ortodoxní kresťania, katolíci, protestanti rôznych cirkví, baptisti, letniční a evanjelikálni rôznych vyznaní zmiešali svoju krv s krvou Baránkovou. Vo väzniciach, v gulagoch, v prevýchovných a vyhladzovacích táboroch pretrpeli pokrstení všetkých zameraní to isté mučenie z lásky k tomu istému Pánovi.

Zbratali sa, spolu sa modlili, milovali sa navzájom tou bláznivou láskou, akou milovali svoju jedinú lásku, Ježiša.

Jednota Cirkvi je vykúpená za vysokú cenu, cenu krvi a spečatená v tomto najvyššom svedectve: vo vrcholnej láske k blížnemu, v najvyššom plode Eucharistie, v poslednom dôsledku krstu, v prvej zo všet-

kých chariziem. Ján Pavol II. to mnohokrát opakoval: „Najpresvedčivejšou ekuménou je ekuména mučeníkov. Krv mučeníkov volá hlasnejšie ako rany našich rozdelení. Je ich liekom“ (1, s. 12).

II. Súčasné výzvy

Počas celého 20. storočia Boží Duch pôsobil v skrytosti cez modlitby jednotlivcov a spoločenstiev rôznych cirkví a cirkevných spoločenstiev a pripravoval aj v oblasti ekumenizmu nové Turíce. Svoje plody nieslo úsilie Evanjelickej aliancie, postupne sa kryštalizoval projekt Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov, vznik Svetovej rady cirkví, idey Druhého vatikánskeho koncilu atď.

Práve **Dekrét o ekumenizme (DE) II. Vatikánskeho koncilu** (1964) vzbudil veľké nádeje a je stále aktuálnou výzvou. Jeho články čl. 4, 7, 8, 10, 12 sú aj po 40. rokoch ešte v mnohom nesplnenou úlohou. Snažia sa „všetci katolícki veriaci, aby pochopili znamenia čias a horlivo sa zapájali do ekumenickej činnosti“? (čl. 4) Uznávame s pokorou, že „pravý ekumenizmus neexistuje bez vnútorného obrátenia? Lebo túžba po jednote skrsá a dozrieva v obnovenej myslí“ (čl. 7). Vieme a akceptujeme, že „obrátenie srdca a svätosť života, spolu so súkromnými a verejnými modlitbami za jednotu kresťanov, je treba pokladať za dušu celého ekumenického hnutia“ (čl. 8)? Ako je to s prípravou kňazov do prostredia kresťanského názorového pluralizmu? Koncil si želal, aby „posvätná teológia a iné predmety, najmä v odbore histórie, sa podávali z ekumenického hľadiska ... nie polemicky“ (čl. 10). Koncil vyjadril túžbu, aby spolupráca kresťanov v sociálnej oblasti mala takého ducha, ktorý by „postavil do plňšieho svetla tvár Krista Služobníka“ (čl. 12) (2, s. 190 – 196).

Že sa tieto úlohy chápu ako stále veľmi aktuálne, dokazuje informácia o príprave Smernice o duchovnom ekumenizme z júna 2006. V tejto súvislosti kardinál Walter Kasper, predseda Pápežskej rady pre napomáhanie jednoty kresťanov, povedal: „Sme na počiatku nového ekumenizmu, hlboko spojeného s novou evanjelizáciou, ktorá nevytvorí novú Cirkev, ale Cirkev hlboko obnovenú duchovne, schopnú prekonať rozdelenia minulosti (3, Zenit 1. 6. 2006).

Encyklika blahej pamäti Jána Pavla II. **Ut unum sint** o ekumenickom úsilí (1995) sprítomňuje úlohy a plody DE 30 rokov po jeho prijatí, najmä v článkoch 21, 36 a 40. Konštatuje, že „spolupráca medzi kresťanmi nadobúda rozmery spoločného kresťanského svedectva a stáva sa nástrojom evanjelizácie“ (čl. 40) v súčasnej postmodernej kultúre (4, s. 48). Za plody dialógu medzi kresťanmi, definovaného v čl. 36, považuje Ján Pavol II. znovu objavenú bratskosť medzi kresťanmi, solidaritu v službe ľudstvu, zhody vo vzťahu k Božiemu slovu a v bohoslužbe, uznanie jestvujúcich dobier u iných kresťanov, dialóg s východnými cirkvami a s cirkvami a cirkevnými spoločenstvami Západu. Na záver uvádza Ján Pavol II. v tejto encyklike svoju predstavu o úlohách spo-

ločného dialógu kresťanov do budúcnosti (čl. 79) (4, s. 91). O tom viac v časti III.

Ako plod II. Európskeho ekumenického stretnutia v Grazi (1997) vznikla zo spolupráce Konferencie európskych cirkví (KEK) a Rady biskupských konferencií Európy (CCEE) **Ekumenická Charta**. Tento dokument, s podtitulkom „smernice pre rozvoj spolupráce medzi cirkvami v Európe“, bol prijatý 22. apríla 2001. Táto smernica pre ekumenickú spoluprácu vytyčuje 6 úloh pre budovanie vzájomných vzťahov kresťanov a 6 oblastí spoločnej zodpovednosti kresťanov v Európe. Na ich plnenie formuluje 26-krát „zaväzujeme sa“ (5).

Významnú úlohu Ekumenickej charty chce podčiarknuť proces prípravy III. Ekumenického európskeho stretnutia. Tento projekt v podobe „púte“ k trom hlavným prameňom súčasného kresťanstva: január 2006, Rím, katolícka tradícia, február 2007 Wittenberg, tradícia cirkví z Reformácie, september 2007, Sibiu v Rumunsku, pravoslávna tradícia. Tému „púte“ do Sibiu i celého stretnutia vyjadruje myšlienka podľa Jn 8, 12 „Svetlo Kristovo osvecuje všetkých: nádej pre obnovu a jednotu v Európe“.

Obrovskú radosť a nádej vzbudilo v kresťanskom svete prijatie **Spoločného vyhlásenia k učeniu o ospravedlnení (SV)** z 30. októbra 2001, ktoré našlo spoločné vyjadrenie v podobe diferencovaného konsenzu k hlavnej spornej otázke, vedúcej k rozkolu v medzi cirkvami Západu: k náuke o ospravedlnení človeka. V článku 15 SV sa hovorí:

„Je našou spoločnou vierou, že ospravedlnenie je dielom trojjediného Boha. Otec poslal svojho Syna na svet, aby spasil hriešnikov. Základom a predpokladom ospravedlnenia je Kristovo vtelenie, smrť a zmŕtvychvstanie. Ospravedlnenie teda znamená, že sám Kristus je naša spravodlivosť, na ktorej máme podľa Otcovej vôle účasť skrze Ducha Svätého. Spoločne vyznávame: Jedine milosťou vo viere v Kristovo spasiteľné dielo a nie pre naše zásluhy nás Boh prijíma a dostávame Ducha Svätého, ktorý obnovuje naše srdcia, keď nám dáva schopnosť a vyzýva nás konať dobré skutky“ (6, s. 16).

Kiež tento významný krok, spoločné videnie podstatnej otázky našej viery, je mílnikom na ceste k jednote vo viere a láske.

III. Výzvy do budúcnosti – čo ostáva otvorené pre teologický dialóg

Vyššie spomenuté dokumenty sa vyjadrovali aj k tejto otázke: čo ešte zostáva doriešiť prostredníctvom rokování medzi teológmi pre zjednotenie kresťanov vo viere? Ján Pavol II. v citovanej encyklike postavil otázku: „Aká dlhá je cesta, ktorá je pred nami?“ A odpovedá (čl. 79): „Už teraz možno určiť témy, ktoré sa musia prehľbiť:

1. vzťah Svätého Písma ako najvyššej autority vo veciach viery a posvätnéj tradície, ako nevyhnutnej interpretácie Božieho slova;

2. eucharistia, sviatosť Kristovho Tela a Krvi, prinášaná na chválu Otca, pamiatka obety a reálna Kristova prítomnosť, posväcujúce vyliatie Ducha Kristovho;
3. vysviacka ako sviatosť kňazstva v jeho troch stupňoch: biskupský úrad, kňazstvo a diakonát;
4. učiteľský úrad cirkvi, zverený pápežovi a biskupom, ktorí sú v spoločenstve s ním, a ponímaný ako zodpovednosť a autorita v mene Krista za náuku viery a jej zachovávanie;
5. Panna Mária, Matka Božia a ikona cirkvi, duchovná matka, ktorá oroduje za Kristových učeníkov a celé ľudstvo“ (4, s. 62).

V Spoločnom vyhlásení (čl. 43 – 44) sa hovorí: „Náš konsenzus v základných pravdách učenia o ospravedlnení sa musí prejavíť a osvedčiť v živote a učení našich cirkví. V tomto ohľade ešte stále jestvujú otázky rozličnej závažnosti, ktoré si vyžadujú ďalšie objasnenie. K nim patria okrem iných tieto témy: vzťah medzi Božím slovom a učením cirkvi, učenie o cirkvi, o autorite v cirkvi, o jednote cirkvi, o úrade, o sviatosťoch, vzťah medzi ospravedlnením a sociálnou etikou. Sme presvedčení, že konsenzus, ktorý sme dosiahli, poskytuje pevný základ na objasnenie v týchto oblastiach. Evanjelické cirkvi a Rímskokatolícka cirkev sa naďalej budú usilovať, aby sa spoločné ponímanie prehlbovalo a aby mu umožnili prinášať ovocie v živote a učení cirkví“ (6, s. 26 – 27).

IV. Na záver

Čo máme teda robiť? Zviditeľňovať už existujúcu jednotu kresťanov. Ako? Dialógom života: dialógom modlitby, dialógom lásky, dialógom života podľa evanjelia. Tieto podoby dialógu budú mocnou inšpiráciou aj pre pokračujúci teologický dialóg medzi jednotlivými cirkvami.

Ján Pavol II. sa odvažoval prosiť Boha o zázrak, aby rozdelenie prehlbované po stáročia zacelil počas niekoľkých rokov, o osobný zásah Boha, ktorý je Duchom jednoty. O priamy zásah Božej Matky, veď je Matkou jednoty, pretože je Matkou celého Kristovho tela.

Aby sa udial fantastický historický zázrak, tak, ako Berlínsky múr padol. V dôsledku celosvetovej modlitbovej kampane, spôsobom celkom nečakaným, nedúfaným, napriek všetkým prognózam!

Nech sa tak stane – Bohu na slávu a ľuďom na záchranu!

Literatúra

- [1] DANIEL-ANGE, P: Na 90 percent sme už zjednotení, o ekuméne mučeníkov a svätých, Vision 2000. 2006, č. 4.
- [2] Dekrét o ekumenizme (Unitatis redintegratio), In: Druhý Vatikánsky koncil, Dokumenty II. Rím. Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda. 1970.
- [3] KASPER, W. Nové smernice pre duchovný ekumenizmus. Rím. Zenit. 1. 6. 2006.

- [4] JÁN PAVOL II. Ut unum sint, o ekumenickom úsilí (rok 1995), Konferencia biskupov Slovenska, 1996.
- [5] Ekumenická charta, Trnava, SSV. 2002.
- [6] Spoločné vyhlásenie k učeniu o ospravedlnení, Svetový luteránsky zväz a Pápežská rada pre napomáhanie jednoty kresťanov, SSV Trnava a Transcius Liptovský Mikuláš. 2004.

Ing. Terézia Lenczová, Csc. je predsedníčkou občianskeho združenia Slovenská spoločnosť pre rodinu a zodpovedné rodičovstvo. V oblasti svojej ekumenickej angažovanosti, ktorá nie je jej jedinou verejnou angažovanosťou, je členkou Rady pre napomáhanie jednoty kresťanov KBS za Bratislavsko-trnavskú arcidiecézu i za celé Slovensko od jej vzniku začiatkom 90. rokov minulého storočia. V hnutí Folkoláre sa cíti zodpovedná za „dialóg života“ s priateľmi a sympatizantmi spirituality jednoty z iných kresťanských cirkví. Počas totality spolu s manželom mali bohaté kontakty s poprednými členmi viacerých kresťanských cirkví a pomáhali organizovať mnohé, veľmi plodné stretnutia. Tieto kontakty pokračujú a umožňujú viaceré možnosti ekumenickej spolupráce, tak duchovnej, ako aj občianskej.